

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Op naar een overzichtelijker Wetboek van Strafrecht

Nieuwbeerta, P.; Voorde, J.M. ten

Citation

Nieuwbeerta, P., & Voorde, J. M. ten. (2022). Op naar een overzichtelijker Wetboek van Strafrecht. *Delikt En Delinkwent*, 52(10), 918-938. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3502399>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3502399>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

DD 2022/63

Op naar een overzichtelijker Wetboek van Strafrecht

P. Nieuwbeerta & J.M. ten Voorde, datum 23-11-2022

Datum	23-11-2022
Auteur	P. Nieuwbeerta & J.M. ten Voorde ^[1]
JCDI	JCDI:ADS678279:1
Vakgebied(en)	Strafrecht algemeen (V)

Het doel van dit artikel is de discussie over het nut van en de mogelijkheden tot een herziening van het huidige Wetboek van Strafrecht aan te wakkeren. Het vertrekpunt van dit artikel is de opvatting dat de opbouw en systematiek van het huidige Wetboek van Strafrecht onoverzichtelijk en inconsistent is wat onder meer een effectieve en efficiënte strafrechtspleging in de weg kan zitten. Vertrekkend vanuit een internationaal gekende classificatie van strafbare feiten worden concrete suggesties gedaan om de toegankelijkheid van het Wetboek van Strafrecht te bevorderen door een meer consistente structuur van de strafbare feiten te introduceren, en het sanctiestelsel - zowel met betrekking tot gronddelicten als met betrekking tot strafbeïnvloedende omstandigheden - te systematiseren.

1. Aanleiding

Het Wetboek van Strafrecht kenmerkt zich volgens ons niet altijd door een heldere en inconsistente opbouw. Laten we drie voorbeelden van de beperkingen van ons huidige wetboek noemen.

Allereerst is de *opbouw en systematiek van het Wetboek* in de verschillende Boeken, Titels en wetsartikelen - ook wel de externe structuur van het Wetboek genoemd^[2] - rommelig. Het in 1886 ingevoerde onderscheid tussen het Tweede en Derde Boek (misdrijven en overtredingen) is in de praktijk van de (straf)rechtshandhaving inmiddels verwaterd. Waar vroeger alleen minder ernstige delicten (overtredingen) in het Derde Boek waren opgenomen, wordt dat criterium tegenwoordig niet meer strikt gehanteerd.^[3] Verder is de huidige nummering van de titels, artikelen en artikeldelen rommelig geworden. De situatie is nog niet zo erg als in het Wetboek van Strafvordering, maar onder meer rondom de artikelen 138 en 139 Sr is het tamelijk druk geworden. Ook is de ordening van het wetboek niet altijd logisch. Soms worden strafbaar gestelde gedragingen ingedeeld naar soort gedrag (zie bijvoorbeeld in het Tweede Boek Titel XIX: Misdrijven tegen het leven gericht of Titel XXXI: Financieren van terrorisme), soms naar andere kenmerken, bijvoorbeeld de maatschappelijke positie van het slachtoffer (bijvoorbeeld in het Tweede Boek Titel II: Misdrijven tegen de koninklijke waardigheid en Titel III: Misdrijven tegen hoofden van bevriende Staten), of een bedrijfstak (bijvoorbeeld in het Tweede Boek Titel XXIX: Scheepvaart- en luchtvaartmisdrijven). Soms wordt niet het gedrag, maar het rechtsbelang voorop gesteld (bijvoorbeeld in het Tweede Boek, Titel V: Misdrijven tegen de openbare orde). Bezien we het wetboek, dan valt op dat artikelen die eigenlijk dezelfde soorten gedragingen betreffen en/of dezelfde rechtsbelangen beogen te beschermen zijn opgenomen in verschillende titels. De vermogensdelicten kunnen hierbij als voorbeeld dienen.^[4]

Ten tweede is *de wijze waarop delicten worden omschreven* in het wetboek erg ingewikkeld. In de kern bestaat een wetsartikel uit een zelfstandige delictsomschrijving op basis waarvan duidelijk wordt welk gedrag strafbaar is en met welke maximumgevangenisstraf en -geldboete het begaan van dat gedrag wordt bedreigd.

In het Wetboek zien we echter ook veel delictsomschrijvingen die moeten worden samengesteld door informatie te combineren uit diverse artikeldelen of zelfs met behulp van verschillende artikelen. Soms gaat het daarbij enkel om de sanctienorm (bijvoorbeeld artikel 228 lid 3 Sr), soms om de delictsomschrijving (bijvoorbeeld artikel 138ab lid 2 Sr en artikel 420bis.1 Sr), dan weer om beide (bijvoorbeeld artikel 230 lid 2 Sr). Hierbij hebben we de strafbeïnvloedende omstandigheden nog niet eens vermeld. Het betrekken daarvan maakt het zoeken naar de juiste delictsomschrijving en sanctienorm soms tot een puzzel. Het Wetboek geeft dus geen helder en logisch overzicht van welke strafbeïnvloedende omstandigheden (bij welke gronddelicten) van toepassing kunnen zijn. Soms is zelfs onduidelijk welke gedragingen als gronddelict en welke als strafbeïnvloedende omstandigheid kunnen worden beschouwd (zie bijvoorbeeld artikel 138aa Sr).^[5]

Ten derde schort het aan de *structuur van de sancties* in het huidige Wetboek van Strafrecht. Het is vaak een uitdaging om uit te zoeken welke hoofdstraffen - lees: gevangenisstraffen en geldboetes - kunnen worden opgelegd bij de verschillende delicten, en zeker als er sprake is van strafbeïnvloedende omstandigheden. Ook dan moet, we gaven het al aan, namelijk vaak informatie van diverse artikeldelen worden gecombineerd (een tamelijk eenvoudig voorbeeld vinden we in artikel 257 in combinatie met artikel 256 Sr). Wat daarbij ook niet helpt, is dat de informatie over eventuele extra straffen die kunnen worden opgelegd in het geval van strafbeïnvloedende omstandigheden zeer gevarieerd wordt geformuleerd: soms wordt een straf genoemd, meestal gevangenisstraf (artikel 257 lid 1 Sr), soms een aantal maanden of jaren die bovenop de sanctie van het bijbehorende gronddelict komen (artikel 202 Sr), en soms een breuk van de straf van het gronddelict (artikel 138a lid 3 Sr).

Het zou niet hoeven verbazen als de hierboven besproken beperkingen van het wetboek leiden tot verwondering en irritatie bij gebruikers ervan. Die verwondering en irritatie kunnen niet zonder meer als emoties worden weggezet; zij raken aan wezenlijke uitgangspunten van ons strafrecht.

Het Wetboek stelt zelf (impliciet) de eis dat wetgeving duidelijk moet zijn (artikel 1 lid 1 Sr).^[6] Deze eis richt zich vooral op de inhoud van strafbaarstellingen. Niet gezegd is dat dit uitgangspunt niet ook voor de structuur van een wet(boek) zou moeten gelden. Juist wanneer duidelijkheid van wetten mede kan worden bepaald door de structuur daarvan, lijkt een heldere structuur een eis die uit artikel 1 lid 1 Sr zou kunnen worden afgeleid. Daarvoor kunnen vier redenen worden genoemd.

Ten eerste vormt een onhelder en inconsistent wetboek een probleem voor de *rechtsbescherming van burgers*. Alleen voor gedrag dat omschreven staat in het Wetboek van Strafrecht kunnen (rechts)personen worden vervolgd, veroordeeld en gestraft - en dan is het een probleem als niet helder is welke gedragingen precies bestraft kunnen worden en welke sancties (maximaal) kunnen worden opgelegd. Natuurlijk valt niet te ontkennen dat wetgeving altijd tot op zekere hoogte vaag zal zijn. Een zekere vaagheid is ook aanvaardbaar. We ontkennen ook niet dat delen van het Wetboek op dit moment voldoende duidelijk zijn. En we zijn er ook mee bekend dat die delen van het Wetboek waar de onduidelijkheid als groot wordt ervaren (bijv. de seksuele misdrijven),^[7] juist met het oog op het creëren van meer duidelijkheid worden gewijzigd. Het Wetsvoorstel seksuele misdrijven beoogt bijvoorbeeld Titel XIV van het Tweede Boek te herstructureren, wat de inzichtelijkheid van deze titel ten goede komt.^[8] Desondanks kan verondersteld worden dat de huidige mate van onhelderheid en inconsistentie in het Wetboek een probleem vormt voor een optimale rechtsbescherming van de burger.

Ten tweede kan een onhelder en inconsistent wetboek een probleem opleveren voor de *effectiviteit van het strafrecht*. De stelling: des te slechter burgers het wetboek begrijpen, des te waarschijnlijker is dat zij zich niet aan de wet kunnen (en zullen) houden, komt tamelijk overtuigend over en vormt een klassieke (utilistische) basis van ons legaliteitsbeginsel.^[9] Wanneer we als uitgangspunt nemen dat burgers hun handelen afstemmen op de positieve en negatieve reacties daarop waarmee zij bekend kunnen en moeten zijn, dan levert een voor burgers onduidelijk wetboek onvoldoende handvatten voor door hen te maken keuzes op, wat betekent dat het wetboek vanuit die invalshoek niet aan zijn verwachtingen (je zou zelfs kunnen zeggen: verplichtingen) voldoet.

Ten derde kan een onhelder en inconsistent wetboek een probleem vormen voor een *efficiënte strafrechtspleging*. Des te onoverzichtelijker het wetboek, des te slechter actoren in de strafrechtsketen hun werk kunnen uitvoeren. Onduidelijke delictsomschrijvingen en sanctienormen zullen leiden tot verwarring en

onbedoelde beslissingen bij de opsporing, vervolging en berechting.^[10]

Ten vierde kan een onhelder Wetboek van Strafrecht de *juridische opleidingen* belemmeren. Des te onoverzichtelijker een wetboek, des te lastiger het is voor studenten om hun weg in het Wetboek te vinden, des te meer inspanning geleverd moet worden om de structuur te doorgronden, hetgeen gelet op de schaarse tijd ten koste gaat van bestudering van andere onderwerpen van het strafrecht.

2. Dit artikel

De hierboven geconstateerde gebreken roepen de vraag op hoe het anders kan.^[11] In dit artikel doen we een eerste voorzet voor een overzichtelijker en naar ons oordeel daarmee inzichtelijker Wetboek van Strafrecht.^[12] Dit doen we niet naïef denkend dat onze voorzet binnenkort daadwerkelijk door de wetgever zal worden overgenomen. We doen dit vooral om aandacht te genereren voor nut en noodzaak - en haalbaarheid - van een beter gestructureerd Wetboek van Strafrecht. We vinden het echter te gemakkelijk om alleen maar vanaf de zijlijn te roepen dat het wetboek verbeterd zou moeten worden, zonder zelf enige ideeën te opperen van een richting waarin ons inziens een herziening van het wetboek zou kunnen plaatsvinden.

Dit artikel beoogt een antwoord te formuleren op de problemen die in de vorige paragraaf werdenesignaleerd in de opbouw en systematiek van het Wetboek, de wijze waarop delicten worden gedefinieerd en de structuur van de sancties. Hiervoor stelden we dat de externe structuur van het Wetboek rommelig is. De genoemde en andere voorbeelden geven aan dat er redenen bestaan om na te denken over een andere indeling van het Wetboek van Strafrecht. We sluiten daarbij aan bij andere reeds ontwikkelde indelingen en initiatieven.^[13] Zo stellen we voor de indeling van het Wetboek vorm te geven op basis van de indeling van strafbaarstellingen in de International Classification of Crime for Statistical Purposes (ICCS).^[14] Zij is ontworpen door de United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), en wordt door Eurostat - de statistische organisatie van de Europese Unie - aanbevolen voor de vormgeving van criminaliteitsstatistieken in alle lidstaten van de Europese Unie.^[15] De indeling van strafbare feiten in het ICCS wijkt af van de indeling die het Wetboek van Strafrecht thans hanteert. De indeling van delicten in het ICCS is namelijk zeer strikt en enkel en alleen gebaseerd op het gedrag dat strafbaar wordt gesteld.^[16] Dit vormt een gestructureerder alternatief voor de in onze ogen rommelige structuur van het huidige Wetboek van Strafrecht.

In reactie op de gebrekkige structuur van sancties zou kunnen worden aangesloten bij het stelsel van sanctienormen uit het advies van de European Criminal Policy Initiative (ECPI). Daarin wordt voorgesteld om een internationale indeling van delicten in vijf categorieën te maken op basis van de ernst van het delict. En - als voorlopige tussenstap - zou elk land dan moeten bepalen welke (maximale) sancties bij elke ernst-categorie opgelegd kunnen worden. Het idee is dat de landen dan in een latere fase de sanctienormen steeds meer op elkaar afstemmen en harmoniseren.^[17]

Maar nogmaals: we benadrukken dat onze suggesties niet meer zijn dan een vingeroefening voor een echte herziening van het Wetboek van Strafrecht. We richten ons daarom - voor het gemak en de haalbaarheid (en omdat deze exercitie al heel veel tijd en moeite kost) - alleen op het Wetboek van Strafrecht en laten de strafbare feiten buiten het Wetboek - bijvoorbeeld in bijzondere wetten - buiten beschouwing. Ook leggen we de nadruk op het Tweede en Derde Boek van het Wetboek van Strafrecht, en laten het Eerste Boek buiten beschouwing. Verder blijven we zo dicht mogelijk bij het huidige Wetboek en gaan we dus uit van de gedragingen die daarin strafbaar zijn gesteld.

3. In drie stappen naar een overzichtelijker Wetboek van Strafrecht

Stap 1: Gronddelicten in het huidige Wetboek van Strafrecht bepalen en classificeren

Een logisch startpunt bij het herzien van het Wetboek van Strafrecht - en daarbij wel de strafbare feiten zoals in het Wetboek zijn gedefinieerd als uitgangspunt te gebruiken, is het bepalen van alle 'gronddelicten' in het huidige wetboek. Hiervoor moeten allereerst alle delictomschrijvingen worden vastgesteld die zich uit alle artikelen van het Tweede en Derde boek laten afleiden.^[18] Vaak is dat eenvoudig omdat in een artikel één delictomschrijving wordt gegeven en de daarop betrekking hebbende sanctienorm. Een voorbeeld hiervan is artikel 256 Sr. Maar soms worden delicten gedefinieerd op basis van combinaties van meerdere wetsartikelen. In artikel 257 Sr lid 1 Sr wordt bijvoorbeeld aangegeven dat "Indien een der in de artikelen 255 en 256 omschreven feiten zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zeven jaren en zes maanden of geldboete van de vijfde categorie." Hiermee wordt dus een afzonderlijke delictomschrijving voor 'ontvoering van een kind - met zwaar lichamelijk letsel' geformuleerd. Als we op basis van alle wetsartikelen vaststellen welke unieke delicten worden beschreven, zien we dat er 1.078 delicten worden gedefinieerd.

Als vervolgstap stellen we vast of elk van de delictomschrijvingen een 'gronddelict' (*genus*) of een 'gronddelict in combinatie met beschrijving van een strafverminderende of strafverhogende omstandigheid' (*species* van het *genus*) betreft. Met Schuyt omschrijven wij strafbeïnvloedende omstandigheden als omstandigheden die volgens de wetgever reden zijn voor het bepalen van een hoger of lager strafmaximum dan de maximumstraf die kan worden opgelegd in de gevallen waarin die omstandigheid zich niet voordoet.^[19] Na een analyse van alle 1.078 delictomschrijvingen concluderen we dat er 641 als uniek gronddelict kunnen worden aangemerkt.^[20]

Een vervolgstap is het classificeren van de gronddelicten. Als aangegeven stellen we voor de classificatie van het ICCS te gebruiken. In deze door de Verenigde Naties ontwikkelde indeling worden (grond)delicten systematisch op basis van het soort gedrag ingedeeld in elf ' *sections*': 1. geweldsdelicten met de dood tot gevolg, 2. overige geweldsdelicten, 3. seksuele delicten, 4. vermogensdelicten met geweld, 5. overige vermogensdelicten, 6. drugsdelicten, 7. fraude en corruptie, 8. openbare orde-delicten, 9. openbare veiligheid-delicten, 10. milieudelicten en 11. overige delicten.^[21] Elk van deze 'sections' wordt in de ICCS vervolgens weer opgedeeld in kleinere categorieën die ' *divisions*' genoemd worden. 'Section 1' met betrekking tot 'geweldsdelicten met dood tot gevolg' omvat bijvoorbeeld onder andere de 'divisions' moord (code: 101), poging tot moord (code: 102), hulp bij zelfdoding (code: 104) en euthanasie (code: 105).

Wij nemen de systematiek van de ICCS over en passen die toe op het Wetboek van Strafrecht. Daarbij delen we de groepen van delicten zo in dat homogene groepen ontstaan, dat wil zeggen groepen met delicten met eenzelfde type gedraging en met een vergelijkbare ernst.^[22] Kader A geeft een overzicht van alle 122 door ons onderscheiden en samengestelde delictgroepen - ingedeeld naar de elf ' *sections*' van de ICCS (dikgedrukt). We hebben daarbij elk van de delictgroepen een code gegeven die nauw aansluit bij de code van corresponderende 'division' in de ICCS.

In Bijlage A presenteren we ook de 122 door ons geconstrueerde groepen gronddelicten, en geven van alle 641 door ons als gronddelict aangemerkte delicten aan in welke delictgroepen zij zijn ingedeeld.

Stap 2: Bepalen van de sanctieniveaus voor de groepen van gronddelicten

Omdat een Wetboek van Strafrecht niet alleen delictomschrijvingen maar ook sanctienormen dient te omvatten, bepalen we - als tweede stap - de sanctienorm voor elk van de 122 verschillende groepen gronddelicten. Dit doen we op twee manieren. In de eerste plaats nemen we de huidige 'boetecategorieën' van de gronddelicten als uitgangspunt.^[23] Omdat de delictgroepen (door ons) zo zijn samengesteld dat ze qua soort en ernst van de daarin geclassificeerde delicten zeer homogeen zijn, blijkt dat in de meeste gevallen de in een delictgroep ondergebrachte delicten in het huidige Wetboek dezelfde 'boetecategorieën' kennen. Die nemen we als 'sanctieniveau' voor die delictgroep. In die gevallen waar gronddelicten binnen een delictgroep toch verschillen in boetecategorie in het huidige Wetboek, hebben we de hoogst voorkomende categorie genomen.

Bij de tweede manier nemen we niet de boetecategorieën van de gronddelicten maar de precieze strafdreiging (in aantal jaren gevangenisstraf) die in het Wetboek op de gronddelicten staat als uitgangspunt. Hierdoor wordt

een grotere variatie aan straffoogtes mogelijk. Om een sanctienorm voor elk van de 122 delictgroepen vast te stellen, hebben we voor elke groep de mediaan^[24] van de maximale gevangenisstraffen (in jaren) van alle delicten in die groep genomen. Het kiezen voor de hoogste maximum gevangenisstraf is eveneens denkbaar, maar leidt ertoe dat delicten in dezelfde delictgroep die met milde gevangenisstraffen worden bedreigd ineens met tamelijk hoge maximumstraffen zouden worden bedreigd.

In Kader A hebben we - in de blauwe kolommen - aangegeven welke sancties per delictgroep we hebben bepaald. Voor de delictgroep 'Mishandeling (code: 20112)' is dat bijvoorbeeld boetecategorie 4 en 3 jaar gevangenisstraf. Uiteraard is er een sterke samenhang tussen de 'sanctieniveaus' en het 'aantal jaren gevangenisstraf', maar het laatste kent meer variatie en sluit meer aan bij verschillen in ernst tussen delictgroepen.

Stap 3: Bepalen van de verhoging of verlaging van de strafniveaus bij strafbeïnvloedende omstandigheden

In de twee vorige stappen richtten we ons op de gronddelicten in het Wetboek. Tot slot besteden we aandacht aan delicten waarbij behalve van een gronddelict ook sprake is van een omschrijving van een strafbeïnvloedende omstandigheid - dus een omstandigheid die volgens de wetgever reden is voor het bepalen van een hoger of lager strafmaximum dan de maximumstraf die kan worden opgelegd in de gevallen waarin die omstandigheid zich niet voordoet (het gronddelict). Daarvoor hebben we alle 1.078 delictsomschrijvingen waaruit het Wetboek bestaat bekeken en vastgesteld dat bij 437 daarvan sprake is van één of meerdere strafbeïnvloedende omstandigheden (zie ook stap 1).

Een vervolgstap is het classificeren van alle voorkomende strafbeïnvloedende omstandigheden.^[25] Bij het indelen van alle in het huidige Wetboek opgenomen strafbeïnvloedende omstandigheden volgen we de adviezen van de European Criminal Policy Initiative (ECPI) en de ontwikkelaars van de International Classification of Crime for Statistical Purposes (ICCS). Beide stellen voor eerst alle strafbeïnvloedende omstandigheden in kaart te brengen en daarna deze systematisch te classificeren.^[26] Bij het ontwikkelen van een classificatie van strafbeïnvloedende omstandigheden bouwen we echter vooral voort op het werk van Schuyt en de door haar ontwikkelde indeling van strafbeïnvloedende omstandigheden.^[27] We rubriceren de in het Wetboek voorkomende strafbeïnvloedende omstandigheden daarom in acht hoofdgroepen: 1. daderkenmerken, 2. dadermotieven, 3. werkwijze van de dader, 4. handelwijze van de dader, 5. slachtofferkenmerken, 6. objectkenmerken, 7. context van het feit en 8. gevolgen van het feit. Aangezien deze categorieën te breed zijn, en er binnen sommige van deze categorieën zowel strafverhogende als strafverlagende kenmerken vallen, onderscheiden we binnen de hoofdgroepen 57 groepen strafbeïnvloedende omstandigheden. Deze groepen zijn weergegeven bovenaan in Kader A. Bijlage B laat zien welke strafbeïnvloedende omstandigheden zoals in de diverse artikelen van het Wetboek van Strafrecht opgenomen we in welke groep van strafbeïnvloedende omstandigheden hebben ingedeeld.

Vervolgens hebben we voor elk van de groepen strafbeïnvloedende omstandigheden bepaald in welke mate deze tot een lagere of hogere strafdreiging leidt in vergelijking tot het onderliggende gronddelict. Om te komen tot een systematische wijze van strafverhoging of vermindering als er sprake is van een strafbeïnvloedende omstandigheid, hebben we op basis van het huidige Wetboek voor alle 437 delictsomschrijvingen die een strafbeïnvloedende omstandigheid kennen, de straf (in aantal jaren gevangenisstraf) berekend - en deze vervolgens gedeeld door de straf van het bijbehorend gronddelict. Hierdoor berekenden we per delict een strafvermindering/-verhoging als factor van de straf op het gronddelict. Bij strafverminderende omstandigheden heeft deze factor dus een waarde kleiner dan 1, en bij strafverhogende omstandigheden een waarde groter dan 1.^[28] Vervolgens hebben we voor elk van de vijftig groepen van strafbeïnvloedende omstandigheden bepaald hoe groot de gemiddelde strafverminderende/-verhogende factor is.^[29] In Kader A hebben we bovenaan - in de rode rijen - de 'extra straffactor' per onderscheiden groep strafbeïnvloedende omstandigheid aangegeven.

Tot slot zijn we nagegaan welke combinaties van gronddelicten en strafbeïnvloedende omstandigheden in het huidige Wetboek van Strafrecht voorkomen. In Kader A zijn die betreffende combinaties weergegeven als kruisjes in de 'tabel'. Kader A maakt duidelijk dat het huidige wetboek heel specifiek is over welke

De vele lege 'hokjes' in de 'tabel' van Kader A maken ook duidelijk dat strafbeïnvloedende omstandigheden in het huidige wetboek dus niet generiek worden toegepast. Sterker nog: de mogelijkheden om gronddelicten en strafbeïnvloedende omstandigheden te combineren worden in het huidige Wetboek feitelijk vrij willekeurig en in ieder geval niet systematisch toegepast, hetgeen ons eerdere punt hierover bevestigt.

Link: <https://new.navigators.nl/document/idcfa2e215961e4245b5e104e149305f04> Page 6/20
Alle (auteurs-)rechten op dit document berusten bij Wolters Kluwer Nederland B.V. of haar
licentiegevers en worden uitdrukkelijk voorbehouden. Dit document is gegenereerd op 13.12.2022.
Kijk voor meer informatie over de diensten van Wolters Kluwer op www.wolterskluwer.nl.

De hierboven besproken exercitie leidt tot een opnieuw ingedeeld en ons inziens overzichtelijker wetboek van strafrecht, dat op slechts enkele pagina's kan worden weergegeven (Kader A). ^[30] Uitgangspunt zijn de 122 onderscheiden groepen gronddelicten, en de sanctieniveaus van deze gronddelicten (aangegeven in blauw). Tevens wordt in Kader A aangegeven (in rood) met welke factor de strafdreiging wordt verhoogd of verlaagd, als er sprake is van een of meerdere bepaalde strafbeïnvloedende omstandigheden.

5. Slotopmerking

Alle (auteurs-)rechten op dit document berusten bij Wolters Kluwer Nederland B.V. of haar licentiegevers en worden uitdrukkelijk voorbehouden. Dit document is gegenereerd op 13.12.2022. Kijk voor meer informatie over de diensten van Wolters Kluwer op www.wolterskluwer.nl.

Strafrecht en inzicht te geven in denkrichtingen die bij het oplossen van de problemen waarmee het Wetboek kampt interessant kunnen zijn. We hebben gewezen op een aantal serieuze problemen in het huidige Wetboek van Strafrecht, met name gezien vanuit de eis van toegankelijkheid en duidelijkheid van wetten. Na deze problemen te hebben gesignaleerd, schetsten we een aantal suggesties voor een overzichtelijker Wetboek. We deden daarbij concrete suggesties om de toegankelijkheid te bevorderen door een meer consistente en internationaal vergelijkbare structuur van de strafbare feiten te gebruiken, en ook het sanctiestelsel (zowel met betrekking tot gronddelicten als met betrekking tot strafbeïnvloedende omstandigheden) te systematiseren.

Zoals gezegd, moet deze bijdrage niet gezien worden als een voorstel voor 'het' nieuwe Wetboek. Het is duidelijk slechts een eerste vingeroefening voor een herziening. Een echte herziening zou aan veel meer onderwerpen aandacht dienen te besteden, waaronder de vele strafbare feiten buiten het Wetboek. Ook het sanctiestelsel verdient meer aandacht, bijvoorbeeld ten aanzien van de taakstraffen en de combinatiemogelijkheden, alsmede de bijkomende straffen en de maatregelen.

Maar als we met dit artikel de discussie over het nut van en mogelijkheden voor een herziening van het Wetboek wat meer aangewakkerd hebben, dan hebben we ons doel bereikt.

Bijlage A. Overzicht van de delictgroepen en de daarin opgenomen delicten

Legenda:

- Bij elk van de 122 delictgroepen wordt aangegeven welke van de 641 gronddelicten zoals in het WvSr gedefinieerd erin zijn opgenomen.
- Delicten gedefinieerd op basis van een enkel WvSr-wetsartikel worden aangegeven met het betreffende artikel(deel). Delicten gedefinieerd op basis van combinaties van meerdere wetsartikelen worden weergegeven met de betreffende artikelen verbonden met een &-teken.
- Om de omvang van deze bijlage te beperken worden wetsartikelen verkort weergegeven. Artikel 287 wordt bijvoorbeeld weergegeven als 287, Artikel 294 lid 2 als 294_2, en Artikel 139a, lid 1, sub 2 als 139a_1(2).
- De codes van elk van de delictgroepen zijn zo gekozen dat ze nauw aansluiten bij de systematiek en codes van de corresponderende 'divisions' in de International Classification of Crime for Statistical Purposes (ICCS).

1. Gewelddelicten - met dood tot gevolg

10104	Doodslag 287,
10402	Hulp bij zelfdoding 294_1, 294_2
10504	Euthanasie (zonder goede procedure) 293_1
10602	Abortus (zonder goede procedure) 296_1
10999	Dood door schuld 307_1

2. Gewelddelicten - overig

20	Mishandeling 300_1,
----	---------------------

112	
20 113	Zware mishandeling 302_1
20 122	Bedreiging met misdrijf 285_1
20 192	Geweldpleging - overig 141_1, 306_1
20 193	Valse informatie geweldpleging 142a_1, 142a_1&142a_2, 385c
20 212	Verbergen minderjarige 280_1
20 213	Minderjarigen onttrekken aan gezag 279_1
20 231	Culpose vrijheidsberoving 283_1
20 233	Opzettelijke vrijheidsberoving 282_1, 281_1(2), 282_1&282_4, 278
20 241	Vrijheid belemmeren 426bis
20 253	Zich meester maken van schip 386, 387
20 254	Kaping 385a_1, 385a_1&385a_4
20 291	Illegale adoptie 151a, 151b_1, 151c_1, 151b_1&151b_2a, 151b_1&151b_2b
20 292	Pleegkind opnemen zonder toestemming 442a
20 304	Slavernij 274, 275_1, 275_1&276, 275_1&277, 276, 277
20 404	Mensenhandel 273f_1(1), 273f_1(2), 273f_1(3), 273f_1(4), 273f_1(5), 273f_1(6), 273f_1(7), 273f_1(8), 273f_1(9)
20 502	Dwang 284_1(1), 284_1(2), 300_1&179,
20 503	Afpersing en afdreiging 317_1, 317_1&317_2, 317_1&317_3, 318_1
20 601	Hulpverlening nalaten bij levensgevaar 450

20 612	Hulpverlening nalaten bij kinderen en hulpbehoevenden 253, 255, 256,
20 622	Hulpverlening verzuimen 406, 414, 474
20 731	Veiligheid van openbare weg in gevaar brengen 427(1), 427(2), 427(3), 427(4), 427(5), 427(6), 429(2), 429(5), 429(6)
20 741	Toedienen van bedwelmende drank 252_1(1), 252_1(2), 252_1(3), 252_1(1)&252_1(2), 252_1(1)&252_1(3)
20 751	Zwaar lichamelijk letsel door schuld 308_1, 308_1&307_1
20 802	Belaging 285b_1
20 899	Bedreiging - via dier 425(1), 425(2)
20 931	Eenvoudige belediging 266_1
20 941	Smaad, smaadschrift 261_1, 262, 271_1, 271_1&271_2
20 942	Lasterlijke aanklacht 268_1
21 001	Discriminatie 137c_1, 137d_1, 137e_1(1), 137e_1(2), 137f, 137g_1, 429quater_1, 429quater_1&429quater_2
21 100	Huisvredebreuk en kraken 138_1, 138_2, 138a_1
21 111	Schending privacy 139a_1(1), 139a_1(2), 139b_1(1), 139b_1(2), 139c_1, 139d_1, 139e(1), 139e(2), 139e(3), 139f, 139g_1(a), 139g_1(b), 139c_1&139d_2, 201, 441, 441a, 441b
21 121	Schending bedrijfsgeheim: geheime gegevens bekendmaken 273_1(2)
21 123	Schending bedrijfsgeheim: bijzonderheden bekendmaken 273_1(1)
21 130	Schending ambts-/beroepsgeheim 272_1
21 131	Schending communicatiegeheim 272_1, 273a, 273c-a, 273d_1a, 273d_1b, 273d_1c, 273d_1d, 273d_1a&273d_2, 273d_1b&273d_2, 273d_1c&273d_2, 273d_1d&273d_2, 273a&273e, 273c-a&273e, 273d_1a&273e, 273d_1b&273e, 273d_1c&273e, 273d_1d&273e, 273b_1, 273c-b, 273b_1&273e, 273c-b&273e
21 191	Lijk- en grafschennis 149, 150

3. Seksuele delicten

30114	Verkrachting 242
30123	Aanranding van de eerbaarheid 246
30132	Seksuele delicten tegen minderjarigen 247_1, 248a-f, 250_1(1)
30222	Kinderpornografie 240b_1

4. Vermogensdelicten - met geweld

40101	Diefstal met geweldpleging 312_1
-------	----------------------------------

5. Vermogensdelicten - overig

50191	Terreinvredebreuk 148, 458, 459, 460, 461
50202	Diefstal 310, 402, 403
50401	Vernieling - zeer licht 351bis, 405_1, 405_2, 428, 429(1)
50402	Vernieling - licht 350_1, 351, 352, 407, 408
50403	Vernieling - zwaar 117b, 159
50404	Vernieling - zeer zwaar 157(1), 168(1), 170(1)
50501	Schuldheling 417bis_1a, 417bis_1b
50502	Opzetheling 416_1a, 416_1b, 416_1a&416_2, 416_1b&416_2

6. Drugsdelicten

Niet van toepassing: niet in WvSr

7. Fraude en corruptie

701 01	Inbreuk op zekerheidsrecht of beperkt zakelijk recht 348_1, 348_1&348_2
701 03	Bedrog met balans en winst- en verliesrekening 336
701 10	Fraude bij faillissement 345_1, 442(1), 345_1&345_2, 442(1)&442(2)
701 11	Buitensporige uitgaven 340

701 12	Boekhouding, informatie- en administratieplicht. Opzet 344a_1(1), 344a_1(2), 344a_3(1), 344a_3(2), 344a_1(1)&344a_2(1), 344a_1(2)&344a_2(1), 344a_1(1)&344a_2(2), 344a_1(2)&344a_2(2)
701 13	Benadelen schuldeisers 341_a(1), 341_a(2), 341_a(3), 341_a(4), 341b(1), 341b(2), 341b(3), 341b(4),
	342, 343(1), 343(2), 343(3), 344_1(1), 344_1(2), 341_1(1)&341_2(1), 341_1(2)&341_2(1), 341_1(1)&341_2(2), 341_1(2)&341_2(2), 344_1(1)&344_2(1), 344_1(2)&344_2(1), 343(1)&347_1, 343(2)&347_1, 743(3)&347_1
701 91	Oplichting 326_1, 326a, 326c_1, 326c_2, 326d, 326e, 327, 328, 328bis, 326_1&326c_3, 334
702 11	Bankbiljetten, munten, postzegels, reisdocumenten namaken 440
702 12	Geld of betaalkaarten vervalsen en gebruiken 208, 209, 210, 213, 214, 232_1, 232_1&232_2
702 21	Vervalsen goederen - licht 221_1, 329(1), 329(2), 337_1a, 337_1b, 337_1c, 337_1d, 337_1e, 221_1&221_2
702 22	Vervalsen goederen - zwaar 218(1), 219(3), 222_1, 326b_1, 326b_2, 329bis, 330_1, 333, 218(1)&218(2), 218(1)&220, 219(3)&220, 222_1&222_2, 219(3)&222bis, 222_1&222bis
702 23	Vervalsen goederen - zeer zwaar 216_1(1), 216_1(2), 217(1), 217(3), 216_1(1)&216_2, 216_1(2)&216_2, 217(1)&217(2), 216_1(1)&220, 216_1(2)&220, 217(1)&220, 217(3)&220, 216_1(1)&222bis, 216_1(2)&222bis, 219(1), 223
702 24	Vervalsen goederen - Bedrog met militaire leveranties 331_1, 332_1, 331_1&331_2, 332_1&332_2
702 31	Valse titel of vlag voeren 195, 196, 409, 410, 411, 435(1), 435(2), 435(3), 435(4), 435b_1, 435c, 435d(1), 435d(2), 435d(3), 436_1, 436_2
702 33	Valse documenten maken of gebruiken 225_1, 227_1, 227a, 227b, 228_1, 229_1, 230_1, 231_1, 231a_1, 231b, 236_1, 225_1&225_2, 227_1&227_2, 228_1&228_3, 229_1&229_2, 230_1&230_2, 231_1&231_2, 231a_1&231a_2, 447c, 447d
703 11	Actieve omkoping 177_1(1), 177_1(2), 177_1(1)&177_2, 177_1(2)&177_2, 178_1
703 12	Passieve omkoping 328ter_1, 328quater_1a, 328quater_1b, 328ter_1&328ter_2, 328ter_1&328ter_4, 328ter_1&328ter_5, 363_1(1), 363_1(2), 363_1(3), 363_1(4), 364_1, 364_2
703 22	Verduistering 321, 321&323a, 359
703 31	Ambtsdelicten - overschrijden bevoegdheden 370_1, 370_1&370_2, 371_1, 371_1&371_2, 379_1, 379_2
703 32	Ambtsdelicten - dwang met misbruik van gezag 365

703 33	Ambtsdelicten - deelnemen aan aannemingen of leveranties & verrijking 366, 376, 377, 378
703 61	Ambtsdelicten - overig - licht 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468(1), 468(2)
703 62	Ambtsdelicten - overig - zwaar , 360, 361_1, 369
703 63	Ambtsdelicten - strafrechtelijke ministeriële verantwoordelijkheid 355(1), 355(2), 355(3), 355(4),
704 11	Witwassen 420bis_1, 420ter, 420quater_1

8. Delicten tegen publieke orde

80 112	Openbare orde - aanzetten tot strafbare feiten 131_1, 132_1, 132_1&132_2, 139_1
80 121	Openbare orde - verstoren rust 142_1, 142_2, 424_1, 426_1, 431, 453
80 131	Openbare orde - storen/verhinderen openbare bijeenkomsten 143, 144
80 290	Bescherming jeugdigen tegen schadelijke vertoningen 240a,
80 291	Schending seksuele normen 239(1), 239(2), 239(3), 240(1), 240(2), 430a,
80 292	Huwelijksbeletsel 237_1(1), 237_1(2), 237_2, 238
80 491	Handel in gebruikte, ongeregelde goederen 437_1(a-g), 437_1(a-g)&437_2, 437_1(a-g)&437bis_1(a-b), 437_1(a-g)&437bis_2, 437_1(a-g)&437ter_1, 437_1(a-g)&437ter_2
80 513	Migratie delicten - smokkel 197a_1, 197a_1&197a_2
80 591	Migratie delicten - overig 197, 197b
80 611	Belemmering rechtsgang - licht 184_1, 184a, 185, 186, 187, 188, 189_1(1), 189_1(2), 189_1(3), 190, 192_1(1), 192_1(2), 192_2, 192a, 192b, 192c, 193(1), 193(2), 194_1, 412, 194_1&194_2, 194_1&194_3, 437quater, 443, 444, 445, 446, 446a(1), 446a(2), 446a(3), 447, 447a(1), 447a(3), 447b, 447e, 448, 449_1, 470, 471_1(1), 471_1(2), 471_1(4), 471a, 472, 475, 447a(1)&447a(2)
80 612	Belemmering rechtsgang - zwaar 135, 151, 198_1, 198_1&198_2, 198_1&198_3, 199_1, 200_1, 285a_1, 389bis_1, 389bis_2, 389ter
80 613	Belemmering rechtsgang - zeer zwaar (Meineed) 207_1, 207a_1, 207b_1

80 622	Belemmering uitvoering vrijheidsstraf 191, 367_1, 368_1(1), 368_1(2), 413_1, 367_1&367_2
80 630	Aanbieden van medeplichtigheid 133, 134_1, 134_1&134_2
80 791	Fraude bij verkiezingen 126_1, 127, 128, 129, 126_1&126_2
80 830	Zich onttrekken aan voeren van schip door schipper 390
80 831	Ongehoorzaamheid aan boord van schip - door opvarende 400_1(1), 400_1(2), 400_1(3), 400_1(4)
80 832	Insubordinatie aan boord van schip - door opvarende 395_1
80 901	Nalatigheid identiteitscontrole door hotelhouder 438_1(1e), 438_1(2e), 438_1(3e), 438_1(1e)&438_2, 438_1(2e)&438_2, 438_1(3e)&438_2
80 902	Drukken en uitgeven stuk van strafbare aard 418(1), 418(2), 419(1), 419(2)

9. Delicten tegen publieke en staatsveiligheid

90 291	Gezondheid en veiligheid in gevaar brengen - licht 161bis(1), 172_2, 175a(1), 429(3), 429(4), 161bis(1)&161ter(2), 175a(1)&175b(3)
90 293	Gezondheid en veiligheid in gevaar brengen - zwaar 160, 161(1), 162(1), 162a(1)
90 294	Gezondheid en veiligheid in gevaar brengen - zeer zwaar 161quater(1), 164_1, 166(1), 172_1(1), 173a(1), 174_1
90 310	Ongeoorloofd toegang elektronisch werk 138ab_1, 138ab_2, 138ab_3, 138b_1, 138c, 138b_1&139d_2
90 320	Ongeoorloofde acties met computers 161sexies(1), 350a_1, 350a_3, 350c_1, 350a_1&350d, 350c_1&350d
90 411	Militair werk opnemen of openbaar maken 430, 98_1&98_2,
90 413	Schending staatsgeheim 98_1, 98_1&98c_1(1), 98_1&98c_1(2), 98c_1(3), 429quinquies
90 421	Uitdrukking geven aan staatkundig streven 435a
90 424	Stoffelijke steun aan omwenteling 97b(1), 97b(2)
90	Aanslag/geweld tegen regering 92, 93, 94, 95, 95a, 92&96_2(2), 93&96_2(2), 94&96_2(2),

435	95a&96_2(2), 92&96_2(3), 93&96_2(3), 94&96_2(3), 95a&96_2(3), 92&96_2(4), 93&96_2(4), 94&96_2(4), 95a&96_2(4), 92&96_2(1), 93&96_2(1), 94&96_2(1), 95a&96_2(1), 92&96_2(5), 93&96_2(5), 94&96_2(5), 95a&96_2(5), 109, 121
90 444	Onzijdigheid van de staat in oorlogstijd in gevaar brengen 100(1), 100(2), 100(1)&107a, 100(2)&107a
90 462	Hulp aan vijand - zeer licht 203, 205_1, 206_1(1), 206_1(2)
90 463	Hulp aan vijand - licht 104(1), 104(2), 204, 104(1)&107, 104(2)&107, 104(1)&107a, 104(2)&107a, 357
90 464	Hulp aan vijand - zwaar 101, 105_1, 98a_1, 99, 105_1&105_2, 105_1&107, 101&107a, 105_1&107a
90 465	Hulp aan vijand - zeer zwaar 102, 97_1, 97a, 102&107, 102&107a
90 511	Deelneming aan de voortzetting van een verboden rechtspersoon 140_2
90 513	Deelneming criminele organisatie 140_1
90 620	Terrorisme - financieren 421_1a, 421_1b
90 690	Terrorisme - overig 134a
90 901	Kopen of aannemen uniform van krijgsman 439_1(1), 439_1(2)

10. Delicten tegen het milieu (incl. dieren)

100911	Dierenmishandeling 254, 254a_1, 350_2
--------	---------------------------------------

11. Overige delicten

110123	Piraterij 381_1(2), 385(2), 381_1(2)&381_4
--------	--

Bijlage B. Overzicht van (groepen van) strafbeïnvloedende omstandigheden

Legenda: Hieronder wordt bij elk van de groepen van strafbeïnvloedende omstandigheden aangegeven welke van de strafbeïnvloedende omstandigheden zoals in het WvSr gedefinieerd erin zijn opgenomen. Om de omvang van deze bijlage te beperken worden betreffende wetsartikelen verkort weergegeven. Artikel 258 wordt bijvoorbeeld weergegeven als 258, Artikel 140, lid 3 als 140_3, en Artikel 311, lid 1, sub 6 als 311_1(6).

Dader - kenmerken

Moeder bij vrees ontdekking bevalling 258

Bijz. verantw. i.v.m. familierelatie 290, 248_2

Bijz. verantw. functie 140_3, 197a_3, 199_2, 309, 322, 323, 359, 366, 381_1(1), 401

Gewoonte van maken 137g_2, 250_2, 417, 420ter_1

Beroep gewoonte van maken 137c_2, 137d_2, 137e_2, 137g_2, 197a_4, 197c, 240b_2, 254a_2

Beroep maken of als bedrijf uitoefenen 337_3

Dader - motieven

Terroristisch oogmerk 114a, 120a, 120b_1, 130a, 131_2, 132_3, 138b_4, 138b_5, 140a_1, 176a, 176b_1, 189_2, 197a_7, 205_3, 225_3, 231_3, 231a_3, 282b, 285_3, 285_4, 288a, 289a, 304a, 304b, 311_1(6), 312_2(5), 318_2, 322a, 326_2, 354a_1, 354a_2, 415a, 415b_1

Met oogmerk opname psych ziekenhuis 228_2

Met oogmerk strafbaar feit te plegen 288, 420bis_1a, 420bis_1b, 420quater_1a, 420quater_1b

Met oogmerk iemand dwingen (n)iets te doen 282a_1, 385a_2

Dader - werkwijze

D.m.v. valse stoffen voor misdrijf 285c

D.m.v. lokken personen voor misdrijf 234_1

Met anderen samenspannen 141a, 176b_1, 415b_1, 96_1, 385a_2

Met anderen in vereniging plegen 137c_2, 137d_2, 137e_2, 137g_2, 138_4, 138a_3, 139_4, 182_1, 248_1, 273f_3(1), 311_1(4), 312_2(2), 385a_2, 396_1, 396_2(1), 396_2(2), 396_2(3)

D.m.v. geweld of bedreiging 138_3, 138a_2, 139_3, 248_5, 248_6, 279_2

List, 279_2

D.m.v. braak, inklimming, valse sleutel, valse order 138_2, 139_2, 202, 311_1(5), 312_2(3)

D.m.v. verbreking 202, 311_1(5)

D.m.v. vals kostuum 138_2, 139_2, 202, 312_2(3)

D.m.v. valse hoedanigheid, door listige kunstgrepen of een samenweefsel van verdichtsels 311_1(5)

D.m.v. geschriften etc. 261_2, 285_2

D.m.v. aanzienlijke hoeveelheid werken 138b_2

D.m.v. toedienen gevaarlijke stoffen 304(3)

D.m.v. brand stichting 157(2), 157(3), 158(1), 158(2), 158(3)

Dader - handelwijze

Culpoos 98b, 158(1), 158(2), 158(3), 161ter(1), 161ter(2), 161ter(3), 161quinqües(1), 161quinqües(2), 161septies(1), 161septies(2), 161septies(3), 161ter(1), , 161ter(3), 163(1), 163(2), 165_1, 165_2, 167(1), 167(2), 167(3), 169(1), 169(2), 171(1), 171(2), 171(3), 173_1(1), 173_1(2), 173_2, 173b(1), 173b(2), 175_1, 175_2, 175b(1), 175b(2), 175b(3), 283_1, 199_3, 344b_1, 344b_2, 344b_3, 350b_1, 350b_2, 351bis, 356, 368_2, 413_2 , 420quater_1(a), 420quater_1(b)

Gerecidiveerd binnen 2 jaar 184_4, 271_3, 314_2, 424_2, 426_2, 436_3, 439_2, 449_2, 471_2

Met voorbedachte raad 108_2, 115_2, 289, 301_1, 303_1

Roekeloosheid 307_2, 308_2

Arglistig gepleegd 354

Als voorbereiding of gemakkelijk maken 97_2, 98a_3, 136_1, 138a_3, 285_4, 288, 312_2(5), 318_2, 322a, 326_2, 354a_1

Slachtoffer - Kenmerken

SI is al overleden 270_1

SI is staatkundig persoon/instelling 108_1, 109, 110, 111, 113_1, 115, 116, 117_1, 117a, 118_1, 119_1, 121a, 123, 123a, 124, 124a

SI is ambtenaar 180 267(1), 267(2), 267(3), 304(2)

SI is familie van dader 304(1)

SI is minderjarig 248_6, 249_1, 273f_3(2), 279_2, 281_1(1)

SI is minderjarig kwetsbaar 248_3, 248_4, 250_1(2)

Object - kenmerken

Object is grond klei etc. 314_1

Object is specifiek waardepapier 226_1(1), 226_1(2), 226_1(3), 226_1(4), 226_1(5), 273b_2

Object is vee uit weide 311_1(1)

Object is infrastructuur 138_3, 138b_3, 161(2), 161(3), 161bis(2), 161bis(3), 161bis(4), 161quater(2), 161quinqües(1), 161quinqües(2), , 161septies(1), 161septies(2), 161septies(3), 161sexies(2), 161sexies(3), 161ter(1), 161ter(3), 162(2), 162a(2), 163(1) , 163(2), 164_2, 165_1, 165_2, 166(2), 166(3), 167(1), 167(2), 167(3), 168(2), 169(1), 169(2), 170(2), 170(3), 171(1), 171(2), 171(3), 172_1(2), 173_1(1), 173_1(2), 173_2

Object is veiligheid 173a(2), 173b(1), 173b(2), 174_2, 175_1, 175_2, 175a(2), 175a(3), 175b(1), 175b(2)

Feit - context

In dienst of in opdracht 98a_2

In/in het kader van een strafzaak 178_2, 207_2, 364_3, 364_4

Zonder toestemming vrouw bij abortus 296_3

Tijdens de nacht 311_1(3), 312_2(1)

Bij brand ongeval etc. 311_1(2)

In vliegtuig of op luchthaven 385b_1(1), 385b_1(2), 385b_1(3), 385d(1), 385d(2), 385d(3)

Feit - gevaren en gevolgen

Gemeen gevaar voor (personen of) goederen 161bis(2), 162a(2), 337_4

Uitvoering verhinderd 358_2

Gevaar voor leven 157(2), 158(2), 161(2), 161bis(3), 161ter(2), 161quinqües(1), 161septies(2), 161sexies(2), 161septies(2), 169(1), 170(2), 171(2), 175a(2), 175b(2), 197a_5, 354, 385b_1(2)

Gevaar voor veiligheid van verkeer/scheepvaart/luchtvaart en dood 162(2), 166(3)

Gevaar voor leven en de dood 157(3), 161(3), 161bis(4), 161quater(2), 161quinqües(2), 161sexies(3), 168(2), 170(3), 172_1(2), 173_1(2), 173a(2), 173b(1), 175a(3), 385d(3)

Gevaar voor zwaar lichamelijk letsel 158(2), 385d(2)

Schade aan gegevens 138b_3

Enig lichamelijk letsel 141_2(1), 395_2(1), 396_2(1)

Zwaar lichamelijk letsel 141_2(2), 181(2), 182_2(2), 197a_5, 248_7, 252_2, 257_1, 273f_4, 282_2, 283_2, 300_2, 301_2, 312_2(4), 385a_2, 385b_1(2), 395_2(2), 396_2(2)

Dood ten gevolge 108, 115, 117, 141_2(3), 157(3), 158(3), 161septies(3), 161sexies(3), 161ter(3), 163(2), 164_2, 165_2, 167(3), 169(2), 174_2, 175_2, 175b(3), 181(3), 182(3), 197a_6, 206_2, 248_8, 252_3, 257_2, 273f_5, 275_2, 282_3, 282a_2, 283_3, 296_2, 300_3, 302_2, 303_2, 306_2, 312_3, 382, 385a_3, 385b_1(3), 385d(3), 395_2(3), 396_2(3)

Voetnoten

[1] *Resp. hoogleraar criminologie en hoogleraar straf- en strafprocesrecht, Universiteit Leiden.*

[2] Zie M. Meesters, P. Nieuwbeerta & J.M. ten Voorde, 'De veranderingen en groei van het Tweede Boek van het Wetboek van Strafrecht. Een historische analyse van zijn externe structuur in de periode 1886-2017', *Proces* 2019, p. 364-379.

[3] J.B.H.M. Simmelink, 'Over misdrijven, overtredingen en administratieve gedragingen', in: M.S. Groenhuijsen & J.B.H.M. Simmelink (red.), *Glijdende schalen* (De Hullu-bundel), Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2003, p. 511-535. Zie reeds D. Simons, *Leerboek van het Nederlandsche strafrecht* (Eerste Deel), Groningen: Noordhoff 1917, p. 103.

[4] Zie J.M. ten Voorde, 'Digitale vermogensdelicten in het Wetboek van Strafrecht. Een zoekplaatje met gevolgen?', *Ars Aequi* 2018, p. 630-642. Zie ook P.H.P.H.M.C. van Kempen, 'Spyware. Over duidelijke strafwetgeving, de rechtsgoedtheorie en een geconcentreerde regeling', *DD* 2021/62, p. 789-805; J.M. ten Voorde, 'Het Wetboek van Strafrecht ter discussie', in: B.J.G. Leeuw, F.P. Ölçer & J.M. ten Voorde (red.), *Leidse gedachten over een modern straf(proces)recht*, Den Haag: Boom Juridisch 2017, p. 21-43.

[5] Daarover, zie Hof Den Haag 3 juni 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:985.

- [6] Over het 'lex-certagebod', zie J.S. Nan, *Het lex certa-beginsel* (diss. Tilburg), Den Haag: Sdu 2011; J.G.H. Altena, *Het legaliteitsbeginsel en de doorwerking van Europees recht in het Nederlandse materiële strafrecht* (diss. Leiden), Deventer: Wolters Kluwer 2016, hoofdstuk 5.
- [7] K. Lindenberg & A.A van Dijk, *Herziening van de zedendelicten. Een analyse van Titel XIV, Tweede Boek, Wetboek van Strafrecht met het oog op samenhang, complexiteit en normstelling*, Zutphen: Paris 2016.
- [8] We doelen hier op de structuur van de titels en van de sancties, niet op de inhoud van de strafbaarstellingen. Zie over de voorgestelde regeling van (opzet-, schuld- en gekwalificeerde) aanranding J.M. ten Voorde, '#MeToo, seksuele handelingen en functionele afhankelijkheid', *Justitiële Verkenningen* (te verschijnen).
- [9] Over de vraag of onderzoek naar effectiviteit ooit bewijs voor de stelling aan het licht zal kunnen brengen, zie o.a. J.P. van der Leun, 'Empirisch-juridisch onderzoek en strafbaarstelling', in: J.G.H. Altena e.a. (red.), *In onderlinge samenhang* (Cleiren-bundel), Den Haag: Boom Juridisch 2021, p. 363-374.
- [10] K. Rozemond, 'Legaliteit in het materiële strafrecht', *RM Themis* 1999, p. 124.
- [11] Deze vraag is beperkt tot de structuur van het Wetboek en heeft geen betrekking op inhoudelijke vragen inzake (onderdelen van) het Wetboek van Strafrecht. Zie daarover bijvoorbeeld Ten Voorde 2017; J. de Hullu, 'Naar een geïntegreerde herziening van het Wetboek van Strafrecht?', in: T. Kooijmans e.a. (red.), *Op zoek naar evenwicht* (Groenhuijsen-bundel), Deventer: Wolters Kluwer 2021, p. 339-350.
- [12] We richten ons niet op inhoudelijke vraagpunten, zoals - bij wijze van voorbeeld - de door sommige auteurs bepleite herziening van de voorbereidingsdelicten in het wetboek. Zie daarover B.F. Keulen, 'Grenzen aan de strafbare voorbereiding', in: E. Gritter (red.), *Opstellen materieel strafrecht*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2009, p. 46-62.
- [13] Zie M. Delmas-Marty, 'Harmonisation des sanctions et valeurs communes: la recherche d'indicateurs de gravité et d'efficacité', in: M. Delmas-Marty, G. Giudicelli-Delage & E. Lambert-Abdelgawad (red.), *L'harmonisation des sanctions pénales en Europe*, Parijs: Société de législation comparée 2003, p. 583-590.
- [14] <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/statistics/iccs.html> (laatst bekeken op 27 mei 2022).
- [15] <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/8305054/KS-GQ-17-010-EN-N.pdf/feefb266-becc-441c-8283-3f9f74b29156> (laatst bekeken op 27 mei 2022).
- [16] Of zoals geformuleerd in de handleiding van de ICCS: 'The unit of classification of the ICCS is the act that constitutes a criminal offence.' Zie <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/statistics/iccs.html> (laatst bekeken op 27 mei 2022): p. 10.
- [17] H. Satzger, 'The Harmonisation of Criminal Sanctions in the European Union. A New Approach', *Eu crim* 2019, p. 115-119.
- [18] We gaan uit van het Wetboek van Strafrecht in de stand van 1 oktober 2019. Toen had het wetboek 511 wetsartikeldelen (dus inclusief leden, subleden, etc.), op basis waarvan 1078 delicten worden gedefinieerd: 448 op basis van een enkel artikel(deel), de overige op basis van combinaties van artikeldelen. Een latere stand kon voor de samenstelling van dit bestand niet worden gerealiseerd.
- [19] P.M. Schuyt, *Verantwoorde straftoemeting* (diss. Nijmegen), Deventer: Wolters Kluwer 2010, p. 95, 99.
- [20] Een deel van deze gronddelicten zijn in het Wetboek van Strafrecht gedefinieerd op basis van combinaties van meer dan één wetsartikel. Er is dan bijvoorbeeld wel een strafverzwarende omstandigheid aangeduid, maar die leidt niet tot een andere straf dan het hoofddelict.
- [21] Dit betekent dat 'aanranding van de persoon van de Koning' (art. 109 Sr) geclassificeerd wordt als

aanranding, niet als een misdrijf tegen de koninklijke waardigheid - zoals in het huidige wetboek.

[22] Deze indeling sluit - niet toevallig - ook nauw aan bij de Classificatie Misdrijven van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en de wijze van registratie van delicten door de Nederlandse Politie.

[23] Door elk van de delictgroepen een sanctieniveau (en niet een specifieke strafdreiging, bijvoorbeeld in jaren gevangenisstraf) toe te kennen, volgen we het advies van de European Criminal Policy Initiative (ECPI). Daarin volgen we ook de commissie die een voorontwerp van een Belgisch Strafwetboek samenstelde: zij bepaalde strafniveaus en liet de (politieke) keuze met welke strafdreiging in aantal jaren gevangenisstraf of hoogte van de geldboete die categorie correspondeert over aan de wetgever (J. Rozie, 'Het voorstel van voorontwerp van nieuw Boek I Strafwetboek. Na 150 jaar eindelijk tijd om de sprong te wagen', *Nullum Crimen* 2017, p. 1-9).

[24] Door de mediane waarde te nemen houden we iets beter rekening met 'extreme waarden' dan bij gemiddelde waarden; in de praktijk verschillen de mediane en gemiddelde waarden overigens nauwelijks.

[25] We onderscheiden de strafbeïnvloedende omstandigheden van de (bijzondere) strafuitsluitende omstandigheden die we ook in het Tweede Boek van het Wetboek van Strafrecht tegenkomen. Op de strafuitsluitende omstandigheden gaan we in deze bijdrage niet in.

[26] Vgl. Satzger 2019.

[27] Zie Schuyt 2010, Deel II. Wel hebben we een aantal aanpassingen in Schuyts indeling doorgevoerd. Zo zijn we strikter uitgegaan van 'strafbaar gedrag' (bijv. moord: gronddelict is doodslag; strafbeïnvloedende omstandigheid is voorbedachte raad), hebben we aparte categorieën onderscheiden voor strafverzwarende en strafverminderende omstandigheden, en worden strafbeïnvloedende omstandigheden die leiden tot eenzelfde straf als het gronddelict (bijv. waar in het wetboek wordt aangegeven dat het 'met een zelfde straf' wordt bestraft) niet als strafbeïnvloedende omstandigheden gezien.

[28] Als er geen verschil is dan is de waarde 1, maar dan zijn deze delicten door ons niet als 'delicten met strafbeïnvloedende omstandigheden' gezien.

[29] We zouden dit kunnen doen door per groep strafbeïnvloedende omstandigheden eenvoudigweg het gemiddelde of de mediaan te nemen, ware het niet dat er bij combinatiedelicten soms tegelijkertijd sprake is van meer dan één strafbeïnvloedende omstandigheid. Om de afzonderlijke invloed per strafbeïnvloedende omstandigheid te berekenen hebben we daarom een statistische techniek gebruikt die speciaal daarvoor ontworpen is, namelijk lineaire regressie analyse. Voor meer informatie over deze techniek zie C. Bijleveld, J. Commandeur & C.J.W. van den Berg, *Multivariate analyse. Een inleiding voor criminologen en andere sociale wetenschappers*, Den Haag: Boom 2021. En ter informatie voor de methodologisch geïnteresseerde lezer: we hebben een lineair regressiemodel geschat waarbij de natuurlijke logaritme van de strafvermeerderende/-verminderende factor van alle 451 combinatiedelicten de afhankelijke variabele is, en dummie-variabelen die aangeven of elk van de afzonderlijke strafbeïnvloedende omstandigheden wel (code 1) of niet (code 0) van toepassing zijn de onafhankelijke variabelen. De exponent van de geschatte parameters voor de effecten van de dummie-variabelen geven dan aan hoe groot de afzonderlijke bijdrage van elke afzonderlijke strafbeïnvloedende omstandigheden is. Deze zijn als 'extra straf factor' per groep strafbeïnvloedende omstandigheden in Kader A (in rood) weergegeven.

[30] Aanvullend geven we in Bijlage A en B aan welke gronddelicten in elk van de groepen delicten zijn opgenomen - en op welke WvSr-wetsartikelen deze gronddelicten in het WvSr zijn gebaseerd.